

Stan i ochrona środowiska w województwie pomorskim w 2006 r.

W 2006 r. odnotowano dalszą poprawę niektórych wskaźników charakteryzujących stan środowiska w województwie pomorskim w porównaniu z 2005 r. Zmniejszył się udział ścieków nieoczyszczanych w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania. Odnotowano dalszy wzrost liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. Zmniejszyła się ilość zanieczyszczeń gazowych wyemitowanych do powietrza.

Ogólna **powierzchnia geodezyjna** województwa pomorskiego w 2006 r. (według stanu w dniu 1 I) wynosiła 1831,4 tys. ha i stanowiła 5,9% powierzchni kraju. Użytki rolne zajmowały 938,0 tys. ha (51,2% ogólnej powierzchni województwa), grunty zabudowane i zurbanizowane - 88,1 tys. ha (4,8%), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 679,5 tys. ha (37,1%), zaś grunty pod wodami - 73,3 tys. ha (4,0%). Pozostałe 52,5 tys. ha (2,9%) stanowiły użytki ekologiczne, nieużytki i tereny różne.

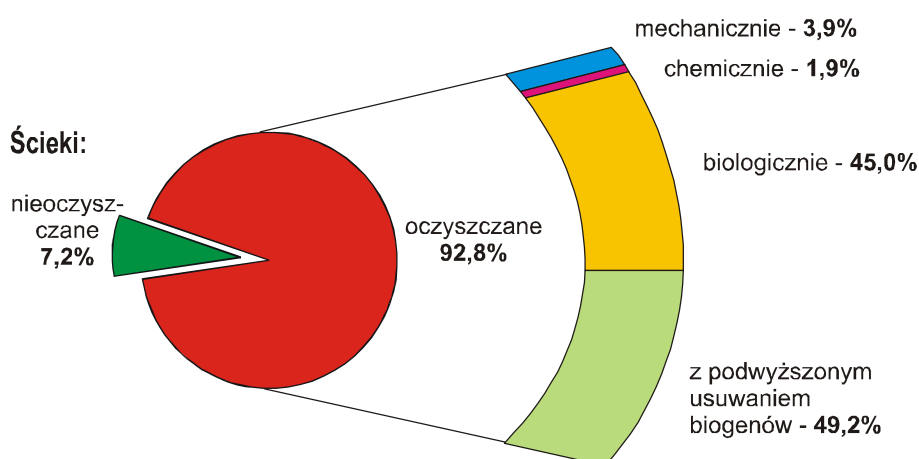
W końcu 2006 r. łączna powierzchnia gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane) kształtowała się na poziomie zbliżonym do poprzedniego roku i wyniosła 2,7 tys. ha, w tym w ciągu roku 36 ha (w 2005 r. - 34 ha) zrehabilitowano, a 2 ha (rok wcześniej - 12 ha) gruntów zagospodarowano. W omawianym okresie wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 856 ha gruntów (818 ha gruntów rolnych i 38 ha gruntów leśnych), które przeznaczono przede wszystkim pod tereny osiedlowe (66,1%).

Istotnym elementem środowiska jest woda. W 2006 r. badaniami statystycznymi z zakresu ochrony środowiska objęto 148 zakładów (w 2005 r. - 149) wnoszących opłaty za pobór wody z ujęć własnych (w ilości 20 tys. m³/r i więcej wody powierzchniowej lub 5 tys. m³/r i więcej wody podziemnej), bądź za odprowadzenie ścieków (rocznie 20 tys. m³ i więcej). Spośród zakładów objętych badaniem 46 (przed rokiem - 44) zrzucało ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi (po oczyszczeniu na przyzakładowych oczyszczalniach i/lub podczyszczalniach ścieków), pozostałe jednostki kierowały ścieki do sieci kanalizacyjnej, często po wstępnym podczyszczeniu.

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2006 r. wyniósł 270,4 hm³ (w 2005 r. - 276,4 hm³), w tym na cele produkcyjne pobrano 51,3%, a na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej 44,6%. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności kształtowało się na poziomie 241,8 hm³ (249,1 hm³ rok wcześniej), w tym w przemyśle zużyto 56,5%, a w eksploatacji sieci wodociągowej - 39,0% ogólnego zużycia wody.

Do wód lub do ziemi odprowadzono 215,1 hm³ **ścieków przemysłowych i komunalnych** (w 2005 r. - 225,1 hm³), przy czym bezpośrednio z zakładów przemysłowych - 123,5 hm³, a siecią kanalizacyjną - 91,6 hm³. Ścieki wymagające oczyszczania wyniosły 140,1 hm³ (139,9 hm³ przed rokiem), w tym oczyszczaniu poddano 130,1 hm³, tj. 92,8% (w 2005 r. oczyszczono 129,1 hm³, tj. 92,3% ścieków wymagających oczyszczania). W ogólnej ilości ścieków oczyszczanych 94,2% stanowiły ścieki oczyszczane na obiektach biologicznych i z podwyższonym usuwaniem biogenów. Jedynie 3,9% poddano oczyszczaniu w sposób niedostateczny, tj. mechanicznie. Ścieki nieoczyszczane stanowiły 7,2% (w 2005 r. - 7,7%) ścieków wymagających oczyszczania i kształtowały się na poziomie 10,0 hm³.

**ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE
OCZYSZCZANIA ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI W 2006 R.**

W 2006 r. na terenie województwa pomorskiego działało 217 oczyszczalni ścieków komunalnych (w tym 97,7% stanowiły oczyszczalnie typu biologicznego i z podwyższonym usuwaniem biogenów) oraz 37 oczyszczalni ścieków przemysłowych i 60 podczyszczalni ścieków przemysłowych. Oczyszczalnie ścieków komunalnych obsługiwały 78,8% ogólnej liczby mieszkańców województwa

(w 2005 r. - 78,4%), przy czym 58,7% ludności korzystało z oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów, a 19,9% z oczyszczalni biologicznych. Wszystkie miasta w województwie pomorskim wyposażone są w sieć wodociagową i kanalizacyjną, a 41 odprowadza ścieki do oczyszczalni, przy czym należy podkreślić, że mieszkańcy 25 miast korzystali z oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów, pozwalających na zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Tabl. 1. **Oczyszczalnie ścieków w 2006 r.**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Mechaniczne	Chemiczne	Biologiczne	Z podwyższonym usuwaniem biogenów
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych:					
Liczba	37	6	5	22	4
Przepustowość w dam ³ /d	242,5	26,7	10,2	203,6	2,0
Oczyszczalnie ścieków komunalnych ^a:					
Liczba	217	5	x	166	46
Przepustowość w dam ³ /d	628,4	0,8	x	129,0 ^b	498,6
Ludność korzystająca ^c z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	78,8	0,2	x	19,9	58,7

^a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. ^c Ludność korzystająca z oczyszczalni na podstawie szacunków; ludność ogółem - na podstawie bilansów.

W 2006 r. w oczyszczalniach przemysłowych wytworzono 72,9 tys. t suchej masy osadów ściekowych (o 8,1 tys. t mniej niż przed rokiem), zaś w oczyszczalniach komunalnych odpowiednio 31,2 tys. t (o 1,7 tys. t mniej). W omawianym okresie 35,9% osadów ściekowych z oczyszczalni przemysłowych oraz 19,6% osadów ściekowych z oczyszczalni komunalnych zastosowano w rolnictwie (do uprawy płodów rolnych), do rekultywacji terenów (w tym gruntów na cele rolne) oraz do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu.

Głównymi źródłami **zanieczyszczeń powietrza** są przemysł (głównie energetyczny), komunikacja i transport, a także ogrzewanie z indywidualnych palenisk i kotłowni węglowych. W województwie pomorskim zbiorowość źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego tworzyło, podobnie jak w 2005 r., 76 najbardziej uciążliwych dla czystości powietrza zakładów przemysłowych. Ilość wy-

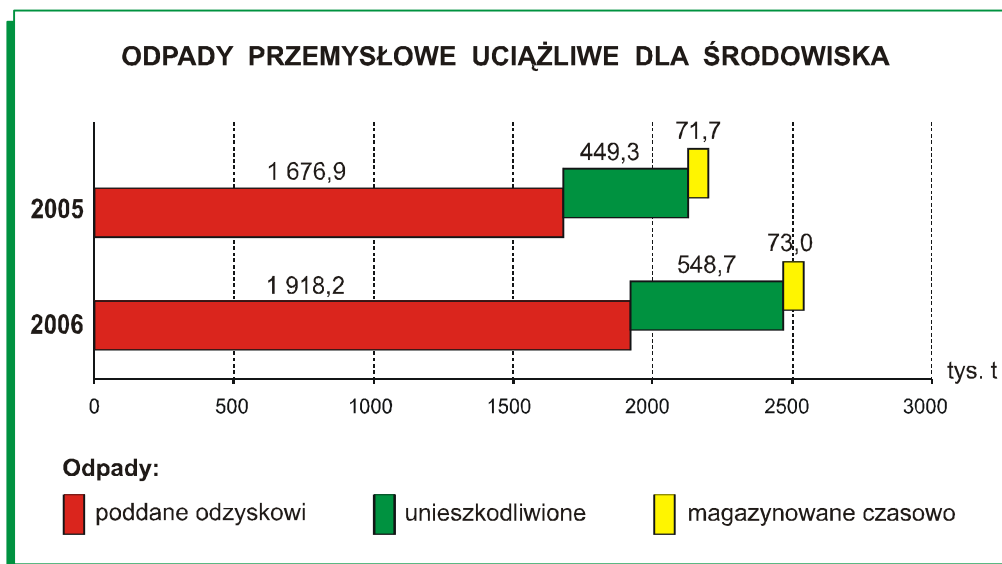
emitowanych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w stosunku do 2005 r. uległa niewielkiemu spadkowi (o 1,4 tys. t) i wyniosła 40,3 tys. t. Wśród zanieczyszczeń pyłowych, których emisja, podobnie jak przed rokiem, wyniosła 3,5 tys. t, dominowały pyły ze spalania paliw (74,3%). Wśród zanieczyszczeń gazowych najbardziej szkodliwe są tlenki siarki oraz tlenki azotu, które powodują zakwaszenie gleb i wód. Emisja dwutlenku siarki stanowiła aż 59,6% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), zaś udział tlenków azotu wynosił 22,6%, a tlenku węgla 14,4%. W 2006 r. 52,4% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) zostało zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach oczyszczających, natomiast poziom redukcji pyłów kształtował się na poziomie 98,8%. Według stanu na koniec 2006 r., spośród 76 zakładów objętych badaniem, 57 było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 8 - gazowych. Nadal trwa realizacja programu ograniczania emisji zanieczyszczeń powietrza, zakładającego m.in. dalszą likwidację i modernizację ciepłowni i indywidualnych kotłowni węglowych.

Poważnym zagrożeniem dla środowiska są również **odpady** wytwarzane przez przedsiębiorstwa przemysłowe. Ich uciążliwość przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleby, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów krajobrazowych, wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów.

W omawianym okresie badania poddano 99 zakładów (w 2005 r. - 89), w których ubocznym skutkiem produkcji są odpady uciążliwe dla środowiska. W ciągu 2006 r. w jednostkach tych wytworzono 2,5 mln t (przed rokiem - 2,2 mln t) odpadów - z wyłączeniem odpadów komunalnych. Dużym obciążeniem dla środowiska były odpady z elektrowni i innych zakładów energetycznego spalania paliw, które stanowiły 13,6% wytworzonych odpadów (głównie mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych - 11,0%) oraz odpady z produkcji chemii nieorganicznej (fosfogipsy - 7,1%).

Znaczna część odpadów to pozostałości z produkcji oraz przetwórstwa masy celulozowej, papieru i tektury - 16,1% (głównie z kory i drewna - 11,9%) oraz wystodki z buraków w przemyśle cukrowniczym - 10,0%. Spośród wytworzonych odpadów 75,5% poddano odzyskowi, a 21,6% unieszkodliwiono (w tym 15,7% składowano na terenach własnych zakładów i terenach obcych). Na 1 km² powierzchni województwa w 2006 r., podobnie jak w 2005 r., przypadało 1,3 tys. t odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach własnych.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie pomorskim na koniec 2006 r. wynosiła 594,8 tys. ha, tj. 5,9% prawnie chronionej powierzchni kraju. Obszary prawnie chronione o szczególnych walorach przyrodniczych stanowiły, podobnie jak w 2005 r., 32,5% powierzchni geograficznej województwa, a na 1 mieszkańca przypadało 2,7 tys. m². Liczba pomników przyrody wprowadzonych rozporządzeniem wojewody oraz uchwałami rad gmin, wyniosła 2,7 tys. obiektów, w tym pojedynczych drzew było 2,0 tys., a grup drzew - 0,4 tys. Z pozostałych pomników przyrody, będących w wykazie, można wymienić: skałki, grotty i jaskinie oraz aleje i głązy narzutowe.

Tabl. 2. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2006 r.
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	W tys. ha	W % powierzchni ogólnej województwa	Na 1 mieszkańca w m ²
O g ó ł e m ^a	594,8	32,5	2699
Parki narodowe	26,2	1,4	119
Rezerваты przyrody	7,4	0,4	34
Parki krajobrazowe ^b	152,4	8,3	692
Obszary chronionego krajobrazu ^b	392,4	21,5	1780
w tym utworzone uchwałą rady gminy	2,9	0,1	13
Pozostałe formy ^c	16,4	0,9	74
w tym utworzone uchwałą rady gminy	2,1	0,1	10

a Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. *b* Bez powierzchni rezerwatów przyrody i pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu; w celu wyeliminowania podwójnego liczenia tej samej powierzchni. *c* Użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska naturalnego wymaga wydatków na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2006 r. nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska (w cenach bieżących) w województwie pomorskim kształtowały się na poziomie 294,2 mln zł (w 2005 r. - 232,9 mln zł). Na gospodarkę ściekową i ochronę wód przeznaczono 71,4% tych nakładów, w tym głównie na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe - 48,4% i na budowę komunalnych oczyszczalni ścieków - 13,4%. Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 15,7%, w tym na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz na modernizację kotłowni i ciepłowni - 7,4%. Nakłady inwestycyjne na gospodarkę wodną w 2006 r. wyniosły 87,1 mln zł (w 2005 r. - 50,6 mln zł). Wśród nakładów na gospodarkę wodną, największy udział miały nakłady poniesione na ujęcia i doprowadzenia wody (48,5%) oraz na stacje uzdatniania wody (21,1%).

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania w 2006 r. do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej to m.in.:

- ♦ sieć wodociągowa o długości 252,5 km,
- ♦ sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki o długości 304,4 km,
- ♦ ujęcia wodne o wydajności 13382 m³/d,
- ♦ stacje uzdatniania wody o wydajności 4503 m³/d,
- ♦ 5 komunalnych oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 2508 m³/d,
- ♦ 1 podczyszczalnia ścieków przemysłowych o przepustowości 20 m³/d.